

Nr 90.

Av herr **Jansson** i Hällefors **m. fl.**, *angående utredning om statsbidrag till byggande och underhåll av utfartsvägar till ensligt belägna småbruk och skogsarbetarboställen.*

I skogsbygderna i mellersta och norra delen av landet finnes ett mycket stort antal småbruk, som ligga spridda här och var i skogarna. Dessa småbruk äro med mycket få undantag skogsarbetarboställen och ägas i de flesta fall av skogsbolagen, men i en del fall av småbrukarna själva. En del av dessa småbruk ligger så till varandra, att de bilda större eller mindre byar, i en del fall tillsammans med andra boställen och större jordbruk. Många boställen och småbruk ligga dock ensligt var för sig eller i mindre grupper här och var ute i skogsbygderna. Framförallt är detta förhållandet inom vissa delar av Värmland och Bergslagen, där den gamla finnbebyggelsen finnes kvar.

För största delen av ovannämnda bebyggelse har alltid vägfrågan varit ett problem. En del av skogsbyarna har dock så småningom fått sin vägfråga ordnad genom anläggandet av s. k. ödebygdsvägar, till vilkas byggande och underhåll staten numera bidrager med stora anslag. För den mera centraliserade skogsbebyggelsen är sålunda vägfrågan något så när tillfredsställande ordnad genom statens försorg. Så är dock icke förhållandet, när det gäller de mera ensligt liggande småbruken och boställena. I många fall ligga dessa ställen så till att de helt sakna utfartsväg. De som bebo dessa ställen äro därför i många fall hänvisade till att färdas på en obanad skogsstig flera km, innan de komma fram till väg, som kan befaras med vagn eller bil. Under vintertiden då snön ligger djup kan man inte taga sig ut till banad väg på annat sätt än att använda skidor. Att detta måste vålla dessa människor stora olägenheter är uppenbart. Vid svårare sjukdomsfall t. ex. kan det många gånger gälla livet för den sjuke, därför att vägförhållandena i det närmaste omöjliggöra dennes forsling till sjukvårdsinrättning. Barnens skolgång försvåras även från de ställen, som sakna väg. Det här anförda är bara ett par exempel på de svårigheter, som den berörda befolkningen har att brottas med.

Under senare år ha många av dessa småbruk och boställen avfolkats och lagts öde. I en del fall får väl detta anses som en naturlig utveckling och är sålunda ingenting att säga om. På vissa håll har dock denna avfolkning skett i en sådan omfattning, att statsmakterna inte böra ställa sig likgiltiga inför detta problem. Denna avfolkning gäller numera inte

bara sådana småbruk, som på grund av sitt avlägsna läge äro olämpliga som boställen och där jordbruket är mindervärdigt, utan även sådana brukningsdelar, som efter förhållandet i orten få anses som bärkraftiga och som även i framtiden borde kunna bestå som självständiga brukningsdelar och boställen. Att vägfrågan i många fall spelat en avgörande roll när det gällt denna avfolkning får anses som säkert. Anläggande av utfartsväg har för innehavaren av stället ställt sig allt för betungande, och han har inte ansett sig kunna bo kvar och fortsätta under de svåra förhållanden, som avsaknad av utfartsväg medfört. När det gäller arrendeställen under bolag, har jordägaren inte ansett sig vilja lägga ned det kapital, som anläggande av utfartsväg skulle ha medfört, och arrendatorn har därför ansett sig nödsakad att säga upp sitt arrende och avflytta.

Den befolkningsgrupp det här gäller är van att leva under svåra förhållanden och är värd det allmännas stöd för att kunna erhålla någon förbättring i sitt strävsamma liv. I de flesta fall är det skogsarbetare, som behövas på skogsområdet för att tillgodose skogsbrukets behov av arbetskraft. Att avfolka dessa småbruk, som — om de finge sin vägfråga ordnad — äro väl lämpade för sitt ändamål, kan inte vara i enlighet med det allmännas intresse. Lika väl som statsmakterna ha ansett det vara ett allmänt intresse att lämna bidrag till uppförande av nya arbetarsmåbruk, till skogsvägar för att möjliggöra skogsprodukternas framforsling med bil och att bekosta anläggande och underhåll av ödebygdsvägar, bör det enligt vår mening vara ett statens intresse att söka förhindra avfolkningen från de småbruk och boställen som här ha berörts. Detta skulle enligt vårt förmenande i många fall kunna ske genom att staten lämnade anslag till byggande och underhåll av utfartsvägar från ensligt liggande småbruk och boställen i skogsbygderna. Dessa anslag borde givetvis utgå efter hörande av vägnämnderna och efter prövning av länsstyrelserna.

Med hänvisning till ovanstående motivering få vi hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t låter skyndsamt utreda, om och i vilken utsträckning det kan vara lämpligt, att staten lämnar anslag till byggande och underhåll av utfartsvägar till ensligt belägna småbruk och skogsarbetarboställen.

Stockholm den 18 januari 1944.

Axel Jansson
i Hällefors.

Bertil Andersson,
Surahammar.

Evald Ericsson
i Sörsjön.

Gust. Pettersson
i Hällbacken.